

VOEDSTERPLANTEN

VAN

VISCUM ALBUM

door A. DE WEVER.

Appel.

In 1900 kwam *Viscum album* in Z. Limburg, gerekend tot Stein-Urmond, in de meeste gemeenten veel voor; alleen te Maastricht, St. Pieter, Oud-Vroenhoven, Canne, Caberg en Borgharen veel minder. In 1920 was ze al bijna verdwenen

uit Amstenrade, Wynandsrade, Nuth, Hoensbroek, Munstergeleen en Lutterade; daarna verminderde ze op de meeste plaatsen, waar ze in 1910 nog veel werd aangetroffen.

Sedert 1930 komt ze alleen in enkele gemeenten nog vrij veel voor.

Reeds sedert 100 jaar werden hier appelboomen geteeld, zoowel voor ooft, stroop, cider en azijn als voor tafelfruit.

Op beide groeide *Viscum* evenveel.

Tegenwoordig plant men alleen tafelappels. Deze worden zorgvuldig van alle ziekten vrijgehouden.

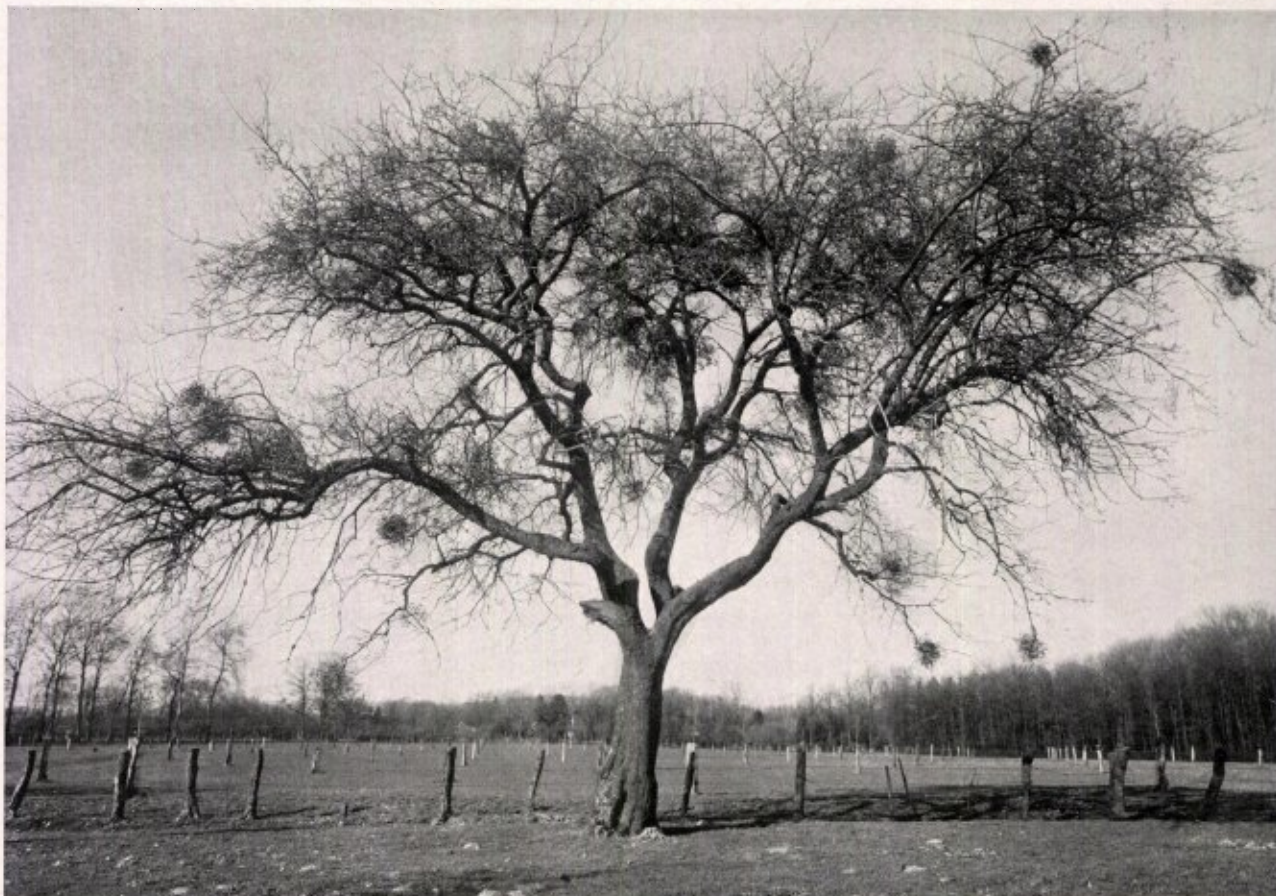
Een politieverordening, zooals in Duitschland, die den eigenaars gebood de Mistel van fruitboomen te verwijderen, heeft hier nooit bestaan.

Viscum heeft geen voorkeur voor bepaalde kultuurvomen van Appel.

Uit zaad verwilderde appelstruiken vindt men hier veel, maar zelden met vruchten. In 't Nyswilrebosch stond tot 1935 zoo'n oud, verwilderd appelboompje, dat jaarlijks rijk vruchten droeg.

Op deze wildelingen is nog geen *Viscum* waargenomen.

Wanneer *Viscum* tot op den boom afgesneden wordt, kan hij op die plaats, of tot 40 cm verder in den tak uit worteluitloopers weer nieuwe plan-

Viscum album op Appelboom (78 kolonies)

Voerendaal — hoeve de Dreisch

ten vormen. Men zou daarom dikke takken moeten afzagen. Men plante dan echter liever jonge boomen.

Carbolineum, koper, lood en arsenicum kunnen bij de besproeiing wel 't loof, de takken, bloemen en bessen van de woekerplant doen sterven, maar niet 't vermogen om door adventiefknoppen weer worteluitloopers te vormen.

Daar ze op appelboomen gemakkelijker te bereiken is dan op populieren, wordt ze hiervan tegen Kerstmis en Nieuwjaar ook meer weggehaald.

Bij opzettelijk uitzaaien groeien ze gemakkelijk zoowel op kultuurappels, als op exotische sierappelsoorten.

Waarom ze meer op oude, dan op jonge appelboomen voorkomt, is niet duidelijk. Dat de algen en korstmossen het ontkiemen der zaden zouden bevorderen, 't zij doordat de bessen er steviger in blijven zitten, of door afscheiding van bepaalde stoffen, is niet waarschijnlijk, want bij opzettelijk uitzaaien op met algen en korstmossen bedekte takken, ook als deze nog vrij jong zijn, sterft de jonge kiemplant spoedig af.

't Geeft geen verschil — en dit geldt ook voor alle andere voedsterplanten — of men uitzaait met of zonder verwonding der schors.

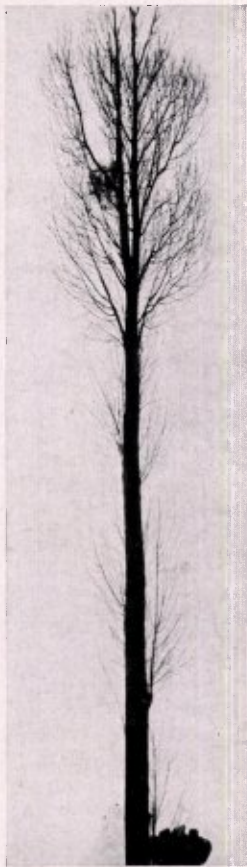
't Heeft ook geen invloed, of men bessen van appelbloesem uitzaait op appel of van andere loofhoutsoorten, noch omgekeerd. Dit is wel 't geval met buitenlandse Viscumsoorten o.a. Coniferen mistel en *V. cruciatum*.

Ofschoon 't moeilijk is na te gaan, is 't ook niet waarschijnlijk, dat Viscumzaden beter zouden ontkiemen, als ze 't vogellichaam gepasseerd zijn.

Volkomen rijpe zaden ontkiemen toch altijd, zelfs op glas!

Populieren.

Op den Zwarten Populier (*Populus nigra*, den Amerikaanschen Populier (*P. monilifera*) en den Kanadas (*P. canadensis*) kwam vroeger evenveel Viscum voor, en ook ongeveer evenveel als op appelboomen. Als verspreiding in de verschillende gemeenten geldt ook dezelfde als de appel. Ook de noordgrens loopt tusschen Stein en Urmond. In 1936 is één geval waargenomen op Kanadas bij Baarlo langs de Maas.

Viscum album
op *Populus nigra*
pyramidalis
Houthem — Geulbeemd

De Perubalsemboom (*P. candicans*) is sedert 1900 hier op eenige plaatsen aangeplant, maar door den vluggen groei is 't hout te week en te broos en heeft meer dan de andere soorten te lijden van de houttrups (ten onrechte „kanker” genoemd). Hierop is Mistel bij ons nog niet gezien.

Op Abeel (*P. alba*) groeide ze vroeger te Schinnen (Borgerbroek), Eis-Wittem en Gronsveld, maar 't waren slechts heel weinig struikjes.

Op Grijsje Populier (*P. canescens*) groeide ze tot 1931 te Spaubeek — één struik op één boom.

In Luxemburg groeit *Viscum* 't meest op *P. alba* niet op *P. nigra*.

Op Ratelpopulier (*P. tremula*) is in Z. Limburg nog geen Mistel gezien.

Op Pyramidepopulier (*P. nigra italica*), die hier steeds, zoowel als solitairboom als in lanen geplant werd, groeit thans alleen nog één groote, oude Viscumstruik te Houthem bij een landhuis.

Op verschillende plaatsen groeien pyramidepopulieren vlak bij de Misteldragende Kanadassen en Appelboomen, zonder door de woekerplant te worden aangetast.

In Duitschland komt ze er ook uiterst zeldzaam op voor. T u b e u f schrijft 't toe aan den steilen stand der takken, waarop de vogels geen goede rustplaats vinden, en aan 't jaarlijks afsterven van jongere en zelfs dikker takken door physiologische oorzaken en parasitaire ziekten. Ook kunnen de Viscumzaden niet vast genoeg blijven zitten, omdat bij sterken wind de takken veel sterker tegen elkaar schuren dan bij andere Populieren.

Bij alle Populiersoorten groeit ze goed bij uitzaaiing, b.v. ook bij *P. alba fastigiata*, de Pyramide Abeel, als men maar 't jaarlijks afsterven van takken in aanmerking neemt. 't Best is daarom wel op den hoofdstam uit te zaaien.

Men moet ook rekening houden met 't oppeuzelen der zaden door de meezen, en ze daarom desnoods met ijzergaas beschermen.

De gladde schors bij Abeel en Grijsje Populier kan men dus moeilijk als oorzaak van minder sponstaan voorkomen doen gelden.

In België en Luxemburg komt ze ook op Pyramide populier meer voor.

Er is geen voorkeur voor mannelijke of vrouwelijke populieren.

Wanneer men van niet-botanisten opgaven ontvangt van Viscum op Populieren, moet men deze steeds controleeren. In sommige streken noemt men Populieren: Wilgen (Wieë); en heeten alleen Pyramide populieren: „popeleëre”. Ook spreekt men van Witte Wieën, d.z. populieren in tegenstelling met Roode Wieën, waarmede men *Salix alba* of *S. fragilis* bedoelt. Abeel heet „Witboom” of „Belboom”, Grijsje Populier „Voelboom”.

Meidoorn.

Meidoornheggen bestaan uit Eén- en Tweestijligen Meidoorn (*Crataegus monogyna* en *C. oxyacantha*) en hun bastaarden.

Waar deze heggen onder Misteldragende fruit-

Viscum album op *Crataegus monogyna*
op 80-jarigen stam

Voerendaal — hoeve de Dreisch

boomen of populieren staan, vindt men dikwijls een *Viscum*struik op den Meidoornstam. Ze worden om de 3 of 6 jaar gesnoeid, zoodat heel jonge *Viscum*plantjes er heel moeilijk op te zien zijn.

Soms laat men eenige haagdoorns opgroeien voor beschutting van 't vee.

Op Eenstijligen Meidoorn vindt men thans nog *Viscum* te Eis-Wittem (Elzet), Vaals ('t Rot), Hulsberg (Arensgehout), Merkelbeek, Spaubeek, Schinnen (Puth), Heerlen (Eureweg), Doenrade, enz.

Op Tweestijligen Meidoorn te Elsloo (Terhagen).

Vroeger werd dikwijls een Meidoorn als grens of wegwijzer bij landerijen geplant. Deze was niet zoo licht frauduleus te verplaatsen als een steen en gaf weinig last aan de veldvruchten.

Ook zag men hem wel als sierstruik in parken. Hiervoor koos men echter liever roodbloeiende variëteiten of kruisingen. Op zoo'n sierdoorn vindt men nu nog *Viscum* in 't park bij 't kasteel te Mheer.

Op Hanespoordoorn (*C. crusgalli*) groeit Mis-

tel in 't park te Terhagen (Elsloo) en te Blankenberg (Kadier en Keer).

Bij uitzaaien groeit ze vrij gauw op de meeste *Crataegus*soorten, zoowel op inlandsche soorten en hun bastaarden als op exotische.

Peerboom.

Vroeger kweekte men hier verschillende variëteiten of kruisingen van peren voor de bereiding van stroop, azijn, gedroogd ooft, of om te stoven, o.a. Bongerd-, Kreëse-, Smout-, Putperen. Ook de Bloedpeer met rood vruchtvleesch, die reeds in 1600 bekend was. Men meende, dat ze ontstond door enting van Peer op zwarte Moerbeï.

Op deze primitieve vormen kwam hier Mistel vrij veel voor. Men vindt ze er nu nog op te Spaubeek (St. Jansgeleen), Oirsbeek (Schatberg), Schinnen (Sweijkuizen), Vaals ('t Rot), Merkelbeek (Bovenste hof), Brunssum, Klimmen (Walem), Schin op Geul (Walem), Eis-Wittem (Elzet en Ginsterberg), Margraten, Bemelen, Heerlen.

't Waren soms meer dan 100-jarige boomen, die 2000 kilo vruchten per jaar opbrachten. Ze werden niet geplukt, maar geschud (schudperen).

Ze zijn tegenwoordig vervangen door tafelperen. Daar deze boomen beter onderhouden worden, ziet men er maar zelden *Viscum* op.

Uit kultuur verwilderde peren komen hier wel zeer veel voor. Ze dragen weinig vruchten. Te Eis-Wittem op den Hering boven Goedenraad staat een heel oud boompje, dat ieder jaar vol kleine grijze peertjes zit.

Op sierplanten, zooals b.v. Wilgbladpeer (*Pirus salicifolius*), die hier veel gekweekt wordt, is tot nu toe hier geen *Viscum* waargenomen.

In Duitschland is volgens *Tubeuf* *Viscum* op Peer zeldzaam. Hij houdt veel opgaven voor twijfelachtig, omdat 's winters sommige appels (b.v. z.g. huisappel) nauwelijks van peer te onderscheiden zijn. Stam, schors, kroon en takgestel kunnen in alles met die van peerboomen overeenkomen. In Z.O. Europa zag hij zelf vaak *Viscum* op daar inlandsche Peersoorten.

Voor België en Luxemburg vind ik ze vrij veel op peerboomen vermeld.

't Is me bij uitzaaiing op peer nog niet gelukt, ze aan den groei te krijgen.

Laurent (Gembloux) vond, dat onder de *Viscumbes* de peertak meestal, maar niet altijd, bruin werd. Hij vermoedt, dat de bes een, voor peerboomen, giftige stof afscheidt. Zelfs als de *Viscumbes* niet kiemde, stierf 't gedeelte van den tak onder de bes af, de schadelijke stof moet dus in 't vruchtvleesch zitten.

(Wordt vervolgd).